

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Исмоилзода Зинатуллох Бурхон дар мавзӯи «Оҳанги иҷтимоӣ дар публитсистикаи муосир (дар мисоли публитсистикаи Асадулло Саъдуллоев) барои дарёфти унвони номзади илмҳои филология аз рӯи ихтисоси 10.01.10-журналистика

Публитсистика ҳамеша така ба афкори омма ва таъсиррасонӣ ба афкори умум унвон мешавад. Аз ин хотир, нақши он дар фароҳам овардани афкори умум хеле бориз аст. Мавзӯе, ки унвончӯ Исмоилзода Зинатуллох Бурхон интихоб намудааст, хеле саривактӣ ва муҳим мебошад. Зеро оҳанги иҷтимоӣ дар публитсистикаи муосир мавзӯест, ки таҳқиқи ҷиддиро тақозо мекунад. Муаллиф бо истифода аз чор китоби публитсистии маъруф Асадулло Саъдуллоев «Дарё равон аст», «Дил ба ёдгор», «Бозсозӣ оини худсозӣ» ва «Афғонистон: инқилоби ғайриинтизор» исбот намудааст, ки дар маркази тавачҷӯхи адиб ва публитсистии маъруф Асадулло Саъдуллоев инсон қарор дорад. Маҳз қору пайқори инсон оҳанги иҷтимоии замонаро тараннум сохта, воқеияти иҷтимоиро бозгӯ месозад. Диссертант мавзӯи пажӯҳиши худро дар се боб бо равиши таҳқиқи илмӣ тартиб дода, мақсади худро возеҳу равшан ва бо далелҳо собит қардааст.

Дар муқаддима муҳимияти интихоби мавзӯ, дараҷаи омӯиши он, асосҳои назариявии таҳқиқ, методологияи он ва мақсаду вазифаҳои таҳқиқро ҳамачониба таҳлил қардааст.

Дар воқеъ, эҳсос мекунем, ки оҳанги иҷтимоии осори публитсистӣ дар мисоли эҷоди як публитсистии тавоно ва ҷурқори кишвар ба риштаи таҳқиқ қашида шудааст.

Боби аввали диссертатсияи номзадӣ масъалаҳои назарии шинохти публитсистика ва тайиноту ташаккули онро мавриди пажӯҳиш қарор медиҳад. Дар ин боб моҳият ва ҳадафи публитсистика таҳқиқ қардида, пайванди публитсист ва замон дар публитсистикаи бадеӣ мушаххасан таҳлил мешавад. Лозим ба ёдоварист, ки публитсист ҳамчун фарзанди замони худ дар ҳама давра замон барои ифодаи рӯҳи замон мавод пешниҳод мекунад. Ҳамчун ҳамқадами замони худ Асадулло Саъдуллоев нигорандае мебошад, ки моҳияти оҳанги замонаро амиқ ташхис медиҳад ва бо офаридаҳои худ публитсистикаи ватаниро шакли тоза бахшидааст. Ин нуқта дар фасли дуввуми боби аввал таҳти унвони «Пайванди адиб ва замон дар

публистистикаи бадеӣ» тавзеҳи хоса меёбад. Диссертант таъкид месозад, ки Асадулло Саъдуллоев дар беш аз 500 мақолаи публистистӣ, 12 асари илмиву адабӣ ва 45 асари таълимӣ ангезаҳои иҷтимоиро ташхис додааст. Аммо тавачҷӯҳи диссертант бештар ба чор асари Асадулло Саъдуллоев «Дарё равон аст», «Бозсозӣ- оини худсозӣ», «Дил ба ёдгор» ва «Афғонистон: инқилоби ғайриинтизор» равона шудааст, ки дар онҳо оҳанги иҷтимоӣ баландтар садо медиҳад.

Дар боби дуввум тавачҷӯҳи диссертант бештар ба «Уфқҳо ва паҳлӯҳои мундариҷавии публистистикаи Асадулло Саъдуллоев» равона шуда, мавқеъ, муносибат, ҳунари офариниши адиб ба масоили чомеа, нақши образҳо дар ифодаи ғояҳои иҷтимоӣ ва тобиши фалсафиву маънавии ҳаёти инсон дар нигоришҳои мавсуф мақоми муҳим доранд. Бешак, Асадулло Саъдуллоев аз нигорандагонест, ки бо услуби хосаи худ ва тарзи ҷолиби пешниҳоди мавод шинохта шудааст. Осори публистистии ӯ бо ғановати маънӣ ба хонандагон осори мондагоре дорад. Аз ҷумла, дар очерки «Дил ба ёдгор» дар заминаи чанд очерки хурд зиндагии қаҳрамонон, рафтору кирдори онҳо ва муборизаву талоши ҳар як персонаж бо услуби писандаи адиб, яъне дар чехраи қаҳрамонон таҷассум намудани оҳанги рӯз пешниҳод мешавад. Диссертант таъкид месозад, ки бозгӯии рӯзгори қаҳрамон дар ин навишта меҳвари асосӣ ва бунёди буда, умумигӯиву хислатноманависӣ сарфи назар мебошад. Чунин хислат дар «Дарё равон аст» ва «Афғонистон: инқилоби ғайриинтизор» низ ба мушоҳида мерасад. Муҳаққиқ таъкид месозад, ки оҳанги замон дар нигоштаҳои Асадулло Саъдуллоев якнавохт набуда, махсусияти таҷаммуи андешаҳо дар домани очеркҳои алоҳида боиси пайдо гардидани очерк ва асари мӯхташами публистистӣ гардидаанд.

Боби сеюми рисолаи диссертант сабку услуб ва қолабҳои баёнро дар публистистикаи Асадулло Саъдуллоев ба таҳқиқ қашидааст. Ба андешаи диссертант Асадулло Саъдуллоев адиби тасвиргарост ва мазмунҳои амиқи иҷтимоиро дар доираи маълуми воқеият ҷо ба ҷо сохтааст. Муҳаққиқ собит намудааст, ки агар дар «Дарё равон аст» муаллифро ҳамчун нигорандаи тозаҷӯву тозагӯ ва таҳлилгар бишносем, дар «Дил ба ёдгор» чун муаллифи очерки хоси бадеӣ ва тасвиргарои моҳир мешиносем. Аз ин хотир, сабку услуб ва ҳунари портретсозии Асадулло Саъдуллоев мавриди пажӯҳиши хосаи диссертант қарор гирифтааст. Оид ба истифодаи имконоти жанрӣ ва махсусияти баёни муаллиф низ таҳқиқи диссертант шоистаи зикр аст.

Дар маҷмӯъ, диссертант барои иҷрои ҳадафи пешгузоштаи худ муваффақ шудааст.

